

Les 86 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord גדל gádal [pa'al] Groeien. Onregelmatige tegenwoordige tijd.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	גָּדַל gádel	גִּדַּלְתִּי gádaltie	אֶגְדַּל ègdal	אֲנִי
Ik (v)	גָּדְלָה g ^e deláh	גִּדַּלְתִּי gádaltie	אֶגְדַּל ègdal	אֲנִי
Jij (m)	גָּדַל gádel	גִּדַּלְתָּ gádaltá	תִּגְדַּל tigdal	אַתָּה
Jij (v)	גָּדְלָה g ^e deláh	גִּדַּלְתְּ gádalt	תִּגְדְּלִי tigd ^e lie	אַתְּ
Hij	גָּדַל gádel	גִּדַּל gádal	יִגְדַּל yigdal	הוּא
Zij	גָּדְלָה g ^e deláh	הִגְדָּה gád'láh	תִּגְדַּל tigdal	הִיא
Wij (m)	גִּדְלִים g ^e deliem	נִגְדַּנוּ gádalnoe	נִגְדַּל nigdal	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	גִּדְלוֹת g ^e delot	נִגְדַּנוּ gádalnoe	נִגְדַּל nigdal	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	גִּדְלִים g ^e deliem	גִּדַּלְתֶּם g ^e daltèm	יִגְדְּלוּ tigdeloe	אַתֶּם
Jullie (v)	גִּדְלוֹת g ^e delot	גִּדַּלְתֶּן g ^e daltèn	יִגְדְּלוּ tigdeloe	אַתֶּן
Zij (m)	גִּדְלִים g ^e deliem	גִּדְּלוּ gád'loe	יִגְדְּלוּ yigdeloe	הֵם
Zij (v)	גִּדְלוֹת g ^e delot	גִּדְּלוּ gád'loe	יִגְדְּלוּ yigdeloe	הֵן

Geb. wijs: m: גדל g^edal, v: גדלי gidlie, mv: גדלו gidloe, infinitief: לגדל ligdol.

Opdracht 2: Plaats uitspraaktekens, geef de uitspraak en de vertaling

חֲסוּסוֹן גָּדַל הַיֵּטֶב	hassoeson gádel hetev	De pony/het paardje groeit goed
הַכֶּלֶב קָטָן [קָטָן] מִהַחֲתוּל	hakèlèv kátán [kátón] mehachátoel	De hond [is] kleiner dan de kat
אֵיפֹה הוּא דָּוִד הַקָּטָן [הַקָּטָן]?	efoh hoe dáwid haqátán [haqátón]?	Waar is hij, de kleine David?
אֲנִי מִגְּדַל חַמּוּרִים	anie m ^e gaddel ch ^a moriem	Ik (m) kweek/fok ezels
הַגּוֹדֵל שֶׁל הַמִּגְדָּל	haggodèl shèl hammigdál	De grootte van de toren
יֵשׁ לִי שְׁנַיִם אֲגוּדָלִים וְשְׁנַיִם אֲצְבָּעוֹת קִטְנוֹת	yesh li sh ^e ne a ^g oedáliem oesh ^e te ètzba'ot q ^e tánót	Ik heb twee duimen en twee kleine vingers (pinken)
הַגּוֹדֵל וְהַגְּדֹלוֹת שֶׁל גִּלְיָת	haggodèl w ^e hagadloet shèl golyat	De grootte/omvang en de grandeur/hoogmoed van Goliath

Opdracht 3: Vervoeg het werkwoord Kweken, fokken (to grow), גדל giddel [pi'el].

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd **	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	מִגְדַּל m ^e gaddel	גִּידַּלְתִּי giddaltie	אֶגְדַּל a ^g addel	אֲנִי
Ik (v)	מִגְדַּלְתִּי m ^e gaddèlèt	גִּידַּלְתִּי giddaltie	אֶגְדַּל a ^g addel	אֲנִי
Jij (m)	מִגְדַּל m ^e gaddel	גִּידַּלְתָּ giddaltá	תִּגְדַּל t ^e gaddel	אַתָּה
Jij (v)	מִגְדַּלְתִּי m ^e gaddèlèt	גִּידַּלְתְּ giddalt	תִּגְדְּלִי t ^e gadlie	אַתְּ
Hij	מִגְדַּל m ^e gaddel	גִּידַּל giddel	יִגְדַּל y ^e gaddel	הוּא
Zij	מִגְדַּלְתִּי m ^e gaddèlèt	הִגְדָּה gidláh	תִּגְדַּל t ^e gaddel	הִיא
Wij (m)	מִגְדְּלִים m ^e gadliem	נִגְדַּנוּ giddalnoe	נִגְדַּל n ^e gaddel	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	מִגְדְּלוֹת m ^e gadlot	נִגְדַּנוּ giddalnoe	נִגְדַּל n ^e gaddel	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	מִגְדְּלִים m ^e gadliem	גִּידַּלְתֶּם giddaltèm	יִגְדְּלוּ t ^e gadloe	אַתֶּם
Jullie (v)	מִגְדְּלוֹת m ^e gadlot	גִּידַּלְתֶּן giddaltèn	יִגְדְּלוּ * t ^e gadloe	אַתֶּן
Zij (m)	מִגְדְּלִים m ^e gadliem	גִּדְּלוּ gidloe	יִגְדְּלוּ y ^e gadloe	הֵם
Zij (v)	מִגְדְּלוֹת m ^e gadlot	גִּדְּלוּ gidloe	יִגְדְּלוּ * y ^e gadloe	הֵן

Gebiedende wijs: m: גדל gaddel, v: גדלי gadlie, meervoud: גדלו * gadloe, infinitief: לגדל l^egaddel.

* Er bestaat een oudere langere vrouwelijke vorm, die in onbruik is geraakt.

** In oudere teksten ontbreekt de yod.

Opdracht 4, Bijbel: Geef de uitspraak en de vertaling. Waar staat het?

וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם, וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה way^ehie bayámiem háhem, wayigdal moshèh. En-het-gebeurde in die dagen, en/dat Mozes was-gegroeid Exodus/Shemot 2:11a. Zie [Efemeride 286](#), dr. Piet van Midden.

מִכֹּל-הָאֱלֹהִים attáh yádatie, kie-gádol JHWH mikol há'èlohiem

Nu wist-ik, hoe groot [=groter] God [is] dan-alle goden Exodus/Shemot 18:11a

לֵאמֹר עִם-גְּדוֹל וְרַם מִמֶּנּוּ, עֲרִים גְּדֹלוֹת lemor am gádol wárám mimmènnoe, áriem g^edolot

Zeggende [het] volk [is] groot[er] en-lang[er] dan-wij, steden [zijn] groot. Deuteronomium 1:28B

עֲרִים גְּדֹלוֹת וְטוֹבוֹת, אֲשֶׁר לֹא-בָנִיתָ áriem g^edolot w^etovot, a^{sh}èr lo-bánitá

Steden groot en goed, welke u-niet-bouwde Deuteronomium/Devariem 6:10D

לְזֶרַע הַשָּׂדֶה וְלֶאֱכָלְכֶם, וְלֶאֱשֶׁר בְּבֵיתְכֶם--וְלֶאֱכָל לְטַפְּכֶם l^ezèra hasádèh oel'^achl^echèm, w^ela'^ashèr

b^eváttechèm l^etapchèm Voor-zaad [voor] het veld en-voor-uw-voedsel, en-voor-welke in-uw-huizen voor-jullie-kleintjes. Genesis/Bereshiet 47:24D

Les 87 – Werkwoorden 19 – Eerste radicaal Noen

Deze les gaat over 'Pe-Noen'-werkwoorden, dat zijn [pa'al] werkwoorden die met een noen beginnen. In de *tegenwoordige tijd* en de *verleden tijd* volgen deze werkwoorden de normale regels. In de *toekomstige tijd* verschilt de vervoeging per groep werkwoorden, waarbij soms assimilatie van de noen optreedt.

Probeer niet dit alles uit je hoofd te leren, maar gebruik het als naslagles.

<p>1. Bij een aantal werkwoorden blijft de noen gehandhaafd en geldt de normale vervoeging. Dat is altijd het geval, indien de tweede radicaal een keelletter is (ע, ח, ה, א); de tweede klank is dan steeds een A. Die werkwoorden kom je ook weer tegen in les 99.</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 10%;">אָמַן</td><td style="width: 30%;">ná'am</td><td style="width: 60%;">Redevoering houden</td></tr> <tr><td>הָגַח</td><td>náhag</td><td>Besturen, gewoon zijn (Les 60)</td></tr> <tr><td>עָלַח</td><td>na'al</td><td>(1) Afsluiten, iets afmaken; (2) (een schoen) aantrekken</td></tr> <tr><td>עָמַח</td><td>ná'am</td><td>Aangenaam zijn</td></tr> <tr><td>חָשַׁח</td><td>náshach</td><td>Bijten (I-O)</td></tr> <tr><td>חָשַׁח</td><td>násham</td><td>Ademen (I-O)</td></tr> <tr><td>דָּדַח</td><td>nádad</td><td>Zwerven (I-O)</td></tr> <tr><td>חָחַח</td><td>náchach</td><td>Aanwezig zijn (I-A)</td></tr> <tr><td>חָחַח</td><td>náchat</td><td>Landen, neerkomen (I-A)</td></tr> <tr><td>חָחַח</td><td>návach</td><td>Blaffen (I-A)</td></tr> </table>	אָמַן	ná'am	Redevoering houden	הָגַח	náhag	Besturen, gewoon zijn (Les 60)	עָלַח	na'al	(1) Afsluiten, iets afmaken; (2) (een schoen) aantrekken	עָמַח	ná'am	Aangenaam zijn	חָשַׁח	náshach	Bijten (I-O)	חָשַׁח	násham	Ademen (I-O)	דָּדַח	nádad	Zwerven (I-O)	חָחַח	náchach	Aanwezig zijn (I-A)	חָחַח	náchat	Landen, neerkomen (I-A)	חָחַח	návach	Blaffen (I-A)
אָמַן	ná'am	Redevoering houden																													
הָגַח	náhag	Besturen, gewoon zijn (Les 60)																													
עָלַח	na'al	(1) Afsluiten, iets afmaken; (2) (een schoen) aantrekken																													
עָמַח	ná'am	Aangenaam zijn																													
חָשַׁח	náshach	Bijten (I-O)																													
חָשַׁח	násham	Ademen (I-O)																													
דָּדַח	nádad	Zwerven (I-O)																													
חָחַח	náchach	Aanwezig zijn (I-A)																													
חָחַח	náchat	Landen, neerkomen (I-A)																													
חָחַח	návach	Blaffen (I-A)																													
<p>2. Bij veel werkwoorden assimileert de noen en verdwijnt; de tweede radicaal verhardt of verdubbelt. De tweede klank is een O of een A, soms een E. Bij de gebiedende wijs is de noen veelal weer aanwezig.</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="width: 10%;">פָּלַח</td><td style="width: 30%;">náfal</td><td style="width: 60%;">Vallen (I-O)</td></tr> <tr><td>טָלַח</td><td>nátal</td><td>Nemen (I-O)</td></tr> <tr><td>שָׁטַח</td><td>nátash</td><td>Verlaten (I-O)</td></tr> <tr><td>עָסַח</td><td>násà</td><td>Reizen (I-A; les 58)</td></tr> <tr><td>אָשַׁח</td><td>násá</td><td>Dragen, opheffen (I-A, les 127)</td></tr> <tr><td>עָטַח</td><td>náta</td><td>Planten (I-A)</td></tr> <tr><td>עָגַח</td><td>nága</td><td>Aanraken (I-A)</td></tr> <tr><td>נָתַח</td><td>nátan</td><td>Geven (I-E; dubbel onregelmatig door de slot-noen; les 127)</td></tr> </table>	פָּלַח	náfal	Vallen (I-O)	טָלַח	nátal	Nemen (I-O)	שָׁטַח	nátash	Verlaten (I-O)	עָסַח	násà	Reizen (I-A; les 58)	אָשַׁח	násá	Dragen, opheffen (I-A, les 127)	עָטַח	náta	Planten (I-A)	עָגַח	nága	Aanraken (I-A)	נָתַח	nátan	Geven (I-E; dubbel onregelmatig door de slot-noen; les 127)						
פָּלַח	náfal	Vallen (I-O)																													
טָלַח	nátal	Nemen (I-O)																													
שָׁטַח	nátash	Verlaten (I-O)																													
עָסַח	násà	Reizen (I-A; les 58)																													
אָשַׁח	násá	Dragen, opheffen (I-A, les 127)																													
עָטַח	náta	Planten (I-A)																													
עָגַח	nága	Aanraken (I-A)																													
נָתַח	nátan	Geven (I-E; dubbel onregelmatig door de slot-noen; les 127)																													
<p>3. Het werkwoord <i>נָגַשׁ</i>, <i>נָגַשׁ</i>, <i>nágash</i>, <i>yiggash</i> [pa'al] Naderen heeft een afwijkende vervoeging; in de verleden tijd volgt hij het systeem van de [nif'al], en ook de tegenwoordige tijd lijkt er veel op. Opdracht 3.</p>																															

	1. הָגַח náhag Besturen	2. טָלַח nátal Nemen	2. עָסַח nása Reizen
Ik (m/v)	אָהַגְתִּי ènhag	אָטַלְתִּי èttol	אָעַסְתִּי èssa
Jij (m)	תִּהְגַּח tinhag	תִּטַּלְתִּי tittol	תִּיַעַסְתִּי tissa
Jij (v)	תִּהְגִּיעִי tinh ^{ag} ie	תִּטְלִיעִי titt ^{el} ie	תִּיַעֲסִיעִי tiss'ie
Hij	יִהְגַּח yinhag	יִטַּלְתִּי ** yittol	יִיַעַסְתִּי yissa
Zij	תִּהְגַּח tinhag	תִּטַּלְתִּי tittol	תִּיַעַסְתִּי tissa
Wij (m/v)	נִהְגַּח ninhag	נִטַּלְתִּי nittol	נִיַעַסְתִּי nissa
Jullie (m)	תִּהְגִּיעוּ tinh ^{ag} oe	תִּטְלִיעוּ tit'loe	תִּיַעֲסִיעוּ tiss'oe
Jullie (v)	תִּהְגַּחְנָה * tinhagnáh	תִּטְלִיעְנָה * tittolnáh	תִּיַעֲסִיעְנָה * tissanáh
Zij (m)	יִהְגִּיעוּ yinh ^{ag} oe	יִטְלִיעוּ ** yit'loe	יִיַעֲסִיעוּ yiss'oe
Zij (v)	תִּהְגַּחְנָה * tinhagnáh	תִּטְלִיעְנָה * tittolnáh	תִּיַעֲסִיעְנָה * tissanáh
Geb. wijs (v)	הָגַח nah ^{ag} ie	טָלַח nit'lie	עָסַח s ^e 'ie
(mv)	תִּהְגִּיעוּ nah ^{ag} oe	נִטְלִיעוּ nit'loe	עָסִיעוּ s ^e 'oe
Infinitief	לְהִגַּח of לְהִגִּיעַ linhog	לְטַלְתִּי littol	לְנִסּוֹעַ , לְנִסֵּעַ linso'a

* *In onbruik geraakte, verouderde, vrouwelijke vorm. Men gebruikt nu de mannelijke vorm.*

** *Mag ook met dubbele yod; daarmee wordt aangegeven dat een j-klank, en niet de leesmoeder voor de i-klank wordt bedoeld.*

Voor de werkwoorden *נָחַח* nách Rusten en *עָנַח* ná Bewegen, zwerven, zie later, misschien.

Woordenschat:

נָגַשׁ, יִגַּשׁ אָל ..	nágash, yiggash èl ..[pa'al]	Naderen, naderbij komen tot ..
חָשַׁח	gisháh (v)	Toegang, (be)nadering, instelling, houding tot
שָׁחַח	nágish (bn)	Toegankelijk, benaderbaar
דּוֹב, דּוֹב	dov (m)	Beer

גמל	gámál (m)	Kameel
חמור, חמור	ch ^a mor (m)	Ezel
שור	shor (m)	Os שׁוֹרִים sh ^e wáriem

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord נָגַע nága [pa'al] Aanraken (to touch).

Controleer jezelf op de website www.hebrew-verbs.co.il

Persoon	Tegenwoordige tijd		Verleden tijd		Toekomende tijd		Persoon
Ik (m)	אָנִי
Ik (v)	אָנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	נוֹגַעַת	noga'at	נִגַּעְתָּ	nág'áh	תִּגַּעַת	tigga	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv:, Infinitief: לָגַעַת lága'at

Opdracht 2: Vertaal en geef de uitspraak. Maak eerst opdracht 3.

Ik (m/v) wil de stier aanraken

David nadert [tot] een leeuw

De ezel is niet benaderbaar

Wie beschermt me tegen het paard?

Ik zal de kat aanraken

Ik (m/v) hoor meisjes [die] zingen

Deze grote koeien zijn vrienden

Opdracht 3: Vervoeg het werkwoord נָגַשׁ nágash [pa'al] Naderen.

Controleer jezelf op de website conjugator.reverso.net/conjugation-hebrew.html met de infinitief.

De verleden tijd lijkt op de [nif'al] maar is het niet; de noen is geen voorvoegsel.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	נָגַשׁ èggash	אֲנִי
Ik (v)	אֲנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	נָגַשְׁמִים niggáshiem	נָגַשְׁנוּ niggashnoe	נָגַשׁ niggash	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m: נָגַשׁ gash, v:, mv:, Infinitief: לָגַשׁתׁ לָגֶשֶׁתׁ

Opdracht 4: Geef de vertaling en de uitspraak, en bedenk welke Bijbeltekst het is. Maak vrijmoedig gebruik van de woordenlijst, [Les 100](#).

מֵה-מִתּוֹק מְדַבֵּשׁ, וְמָה עַז מֵאֲרִי Zie les 82

הָאֲרִי וְאֶת-הַדּוֹב

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גַמְלִים מִגְּמְלֵי אֲדָנָיו

וְלֹאבִיו שָׁלַח כְּזֹאת, עֲשָׂרָה חֲמֹרִים Zie les 62

וַיְהִי-לִי שׂוֹר וְחֲמֹר Zie les 27

פְּרוֹת אֲרֻבָּעִים, וּפְרִים עֲשָׂרָה

Bronnen: Melet, Arjeh Gebhard, uitg. Coutinho, les 38; <http://educatie-en-school.infonu.nl/taal/43683>;

Hebrew Verb Tables, Tarmon & Uval; <http://www.hebrew-verbs.co.il/>

Zie ook: Videolessen van dr. Piet van Midden webapp.fkt.uvt.nl/bho/plugin_wiki/page/hebreuws, zie les Zwakke werkwoorden primae nun.